

Evaluatie wijkbrandweerfunctionaris Lansingerland

Start pilot wbf

De afdeling Veilig Leven, onderdeel van de brandweer Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR), waaronder de wijkbrandweerman valt, heeft als doel het vergroten van de brandveiligheid. Door middel van voorlichtingen en woningchecks maakt deze afdeling mensen bewust van de brandveiligheidsrisico's. Op

1 augustus 2023 startte de pilot in Lansingerland voor de duur van 12 maanden, waarbij een lokale wbf is ingezet die duidelijk zichtbaar en makkelijk te bereiken moet zijn via social media, telefoon of via de mail. De gemeente financiert de wbf als extra inzet op het verbeteren en vergroten van het (brand)veiligheidsgevoel in Lansingerland.

De wbf past goed in het thema 'Veilige, leefbare en krachtige wijken', opgenomen in het Integraal veiligheidsbeleid 2024 - 2027.

Inzet Wbf in de regio

Inmiddels zijn er 9 wbf in de regio actief. De wbf wordt ingezet omdat we zien dat:

- Het aantal senioren en kwetsbare personen stijgende is.
- Ouderen en kwetsbare inwoners steeds langer zelfstandig wonen.
- De gemeente behoefte heeft aan een extra inzet op het verbeteren en vergroten van het (brand)veiligheidsbewustzijn in Lansingerland, specifiek bij de verminderd zelfredzamen.
- Het programma Veilig Leven nog steeds landelijk volop in ontwikkeling is met als doel bewustwording en gedragsverandering te realiseren bij inwoners op het gebied van brandveiligheid.
- De formule 'inzetten van een wbf' inmiddels landelijk overgenomen wordt door diverse andere veiligheidsregio's en gezien mag worden als een 'succesvolle innovatie'.
- De algehele beschikbaarheid van vrijwillige brandweermedewerkers in toenemende mate onder druk komt te staan.

Afspraken Dienstverleningsovereenkomst Lansingerland

In de dienstverleningsovereenkomst staat vermeld welke taken de wbf in onze gemeente dient uit te voeren.

De wijkbrandweerman werkt voortdurend aan het vergroten van de bewustwording van inwoners op het gebied van (brand)veiligheid. Hierbij is extra aandacht voor kwetsbare groepen, zoals senioren en arbeidsmigranten. Dit doet de wijkbrandweerfunctionaris onder ander door de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- Het organiseren van voorlichtingsactiviteiten bij seniorencomplexen, gebouwen woningcorporaties en VVE'S;
- Spreekuur in de bibliotheek, bezoekt een wijkcentrum of nodigt ouderen uit op de kazerne Berkelse Poort en/of de kazerne Bleiswijk voor een lunch, het zogenoemde "Broodje Brandweer";
- Coördineren van woningchecks (o.a. bij zelfstandig wonende, verminderd zelfredzame, personen en (arbeids)migranten);
- Ouderen ondersteunen bij het (brand)veiliger maken van de woning (en zo nodig rookmelders plaatsen);
- Aandacht voor de bereikbaarheid van woongebouwen en vluchtroutes van kwetsbare bewoners. De wijkbrandweerfunctionaris maakt daarbij gebruik van de brandweerploegen en krijgt hulp van andere gespecialiseerde brandweerdiensten, zoals de afdeling Risicobeheersing;
- Investeren in samenwerkingsverbanden met partners, zoals de gemeente, woningcorporatie, wijkagenten, verenigingen, welzijnsorganisaties en zorgaanbieders;
- Bezoek aan de wijk na een brand (nazorg);
- Aanpak woningvervuiling in samenwerking met de gemeente (hoarding);
- Een bijdrage leveren aan de ambitie om van Lansingerland een Hartveilige gemeente te maken;

- De wijkbrandweerfunctionaris is de ambassadeur van de brandweer in de wijken en buurten en is duidelijk zichtbaar en laagdrempelig te bereiken voor de inwoners.

Activiteiten in het afgelopen jaar

Vanaf de start van de pilot stelde de nieuwe wbf zichzelf voor op de social mediakanalen en via de gemeentelijke nieuwsbrief en vergrootte zijn netwerk door in gesprek te gaan met o.a. 3B-Wonen, scholen, vve's, verenigingen en bedrijven. Ook werkte hij mee aan een uitzendingen van RTV Lansingerland. Daarnaast investeert de wbf in samenwerkingsverbanden met partners zoals de gemeente, woningcorporaties, politie (wijkagenten) en boa's, zorgaanbieders en overige veiligheidspartners. De wbf maakt gebruik van de brandweerkazerne Berkelse Poort voor werkzaamheden.

De wbf is betrokken bij de Lansingerlandse samenleving. Door middel van voorlichting en bezoeken aan onder andere scholen, bedrijven, vve's en particulieren maakt hij inwoners bewust van brandveiligheid en het gevaar van koolmonoxide, maar vertelt hen ook wat ze juist niet moeten doen bij een brand. Inwoners kunnen hem mailen en bellen, zijn berichten op social media volgen of hem op straat aanspreken. Inwoners kunnen ook een woningcheck aanvragen, waarbij zo nodig ook een rookmelder geplaatst wordt.

In juni bezocht een afvaardiging van de gemeenteraad de brandweerkazerne Berkelse Poort op uitnodiging van de afdeling Veilig Leven van de VRR, met daarin ook een presentatie van de wbf.

De wbf heeft ruim 300 volgers op Instagram en ruim 550 volgers op Facebook

Hieronder een overzicht van de activiteiten van de wbf in de periode 2023/2024

Lansingerland 2023	aug t/m dec	Lansingerland 2024	jan t/m juli
Evenementen		Evenementen	2
Vervuilde woningen	2	Vervuilde woningen	
Melding onveilige situatie derden	1	Melding onveilige situatie derden	2
Melding onveilige situatie particulieren	4	Melding onveilige situatie particulieren	2
Melding onveilige situatie wacht		Melding onveilige situatie wacht	1
Ontruimingsoefening	2	Ontruimingsoefening	3
Open Dag		Open Dag	1
Overleg wijkveiligheid	5	Overleg wijkveiligheid	4
Bewustwordingsactie doorgang hulpdiensten	2	Bewustwordingsactie doorgang hulpdiensten	3
Scholen vuurwerk	11	Scholen vuurwerk	
Veiligheidsadvies woongebouwen	3	Veiligheidsadvies woongebouwen	8
Voorlichting jongeren basisonderwijs	2	Voorlichting jongeren basisonderwijs	6
Voorlichting voortgezet onderwijs	1	Voorlichting voortgezet onderwijs	5
Voorlichting na brand		Voorlichting na brand	3
Voorlichting overige doelgroepen*	4	Voorlichting overige doelgroepen*	7
Voorlichting (groepen) senioren	4	Voorlichting (groepen) senioren	1
Wijkschouw	1		

*Deze voorlichting werd onder andere gegeven aan zorgmedewerkers van Welzijn Lansingerland, medewerkers van de Oekraïne opvang en mensen met een verstandelijke beperking.

De wbf gaf eind vorig jaar ook voorlichting vanuit de beleveniswoning in Berkel centrum waar rond de 400 bezoekers kwamen. Deze cijfers zijn niet meegenomen in het bovenstaande overzicht.

Wat deed de wbf het afgelopen jaar (nog) niet

- Het afgelopen jaar zijn er geen inloopspreekuren gehouden of ouderen uitgenodigd op de brandweerkazerne (broodje brandweer).
Wel start de wbf in september 2024, in samenwerking met 3B Wonen en de Oostlandbibliotheek, met inloopspreekuren in alle 3 de kernen, waar alle inwoners laagdrempelig terecht kunnen met vragen.
- De samenwerking voor wat betreft hoarding bestaat nu nog uit meegaan met een woningcheck. Om hierop door te kunnen pakken moeten er convenanten worden afgesloten met o.a. de politie en/of aansluiten bij het hordersprotocol van de gemeente Rotterdam.
- De wbf leverde het afgelopen jaar geen bijdrage aan de ambitie om Lansingerland Hartveilig te maken.
Wel werkt de wbf op 10 oktober 2024 mee aan een te houden reanimatiedag voor het gemeentepersoneel.
- De samenwerking met partners krijgt steeds meer vorm. Er zijn b.v. goede contacten met 3B wonen en de scholen. Voor wat betreft de samenwerking met interne partijen, zoals het ondermijningsteam, bouw- en woningtoezicht, boa's, communicatie enz. is er nog winst te behalen.
Vorig jaar is de afspraak gemaakt dat de wbf iedere 2 weken op donderdag op het gemeentehuis werkt om te netwerken, afspraken te maken en collega's de mogelijkheid te geven langs te lopen met vragen. Dit is nog niet echt van de grond gekomen.

Doelgroepen

De wbf is er voor alle inwoners, maar richt zich ook op specifieke doelgroepen, zoals senioren, mensen met een migratieachtergrond, verminderd zelfredzaam en de jeugd. Voor de ene doelgroep zijn de risico's groter dan voor de andere. Door te investeren in voorlichting aan de jeugd wordt het brandbewustzijn vergroot. Denk hierbij aan vuurwerkvoorlichting, maar ook aan de gevaren bij het opladen van de mobieltjes. In bijlage 1 treft u een uitgebreid overzicht aan van de specifieke doelgroepen.

Monitoring wbf Lansingerland

Hieronder (1 tot en met 4) zijn de acties weergegeven die ondernomen zijn om de effectiviteit en bekendheid van de wbf zo goed mogelijk te evalueren en de resultaten hiervan.

1. Voortgangsgesprekken

Meerdere momenten vonden voortgangsgesprekken plaats tussen de gemeente en de VRR. De voortgangsgesprekken waren vooral gericht op sturing en taakstelling en de ondervindingen van de wbf in het werkveld.

2. Ervaringen regiogemeenten

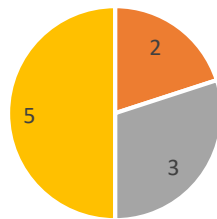
De ervaringen binnen de regiogemeenten met een wbf zijn opgehaald (zie bijlage 2). De ervaringen van alle regiogemeenten met een wbf waren positief. De regiogemeenten liepen tegen het feit aan dat de effectiviteit van de wbf lastig te meten is - je kunt immers niet aantonen dat er 3 branden minder zijn omdat er meer voorlichting gegeven is.

Meerdere gemeenten gaven aan dat het belangrijk is dat de wbf goed netwerkt en heel laagdrempelig te benaderen is.

3. Enquête

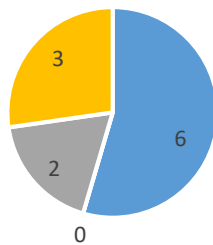
We maakten gebruik van een enquêteformulier dat door de wbf zelf verspreid is onder inwoners en bedrijven die het afgelopen jaar gebruik maakten van zijn diensten. De enquête is verspreid onder een dertigtal inwoners/bedrijven en door tien mensen ingevuld. Het aantal ingeleverde enquêteformulieren is summier, maar de uitkomsten zijn duidelijk genoeg om een beeld te vormen.

Door wie is de enquête ingevuld

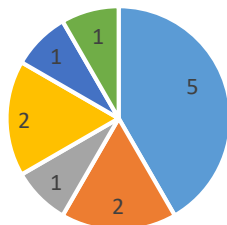
■ Bedrijf ■ Particulier < 50 ■ Particulier >50

Hoe wist u van het bestaan van de wbf

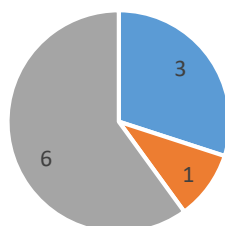
■ de krant ■ via de nieuwsbrief gemeente ■ social media ■ via via

Wat kon de wbf voor u betekenen

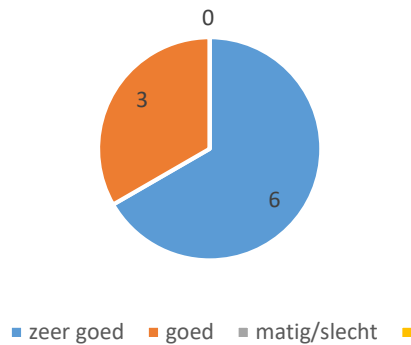
■ voorlichting brandveiligheid ■ woningcheck
 ■ vuurwerkvoorlichting ■ check vluchtweg
 ■ ontruimingsoefening ■ anders

Hoe kwam u in contact

■ via de VRR ■ via de mail ■ telefonisch

Beoordeling geleverde diensten

Als toegevoegde waarde van de wbf werd het volgende genoemd:

- De wbf heeft een andere kijk op dingen, vooral over de veiligheid;
- De wbf dicht de kloof tussen burger en hulpverlener;
- Op scholen in de gemeente is de wbf van grote waarde;
- De wbf is makkelijk benaderbaar voor vragen over brandveiligheid;
- De wbf heeft inwoner bewuster gemaakt, veilig voelen door te leren;
- De wbf heeft een mooie prestatie gegeven over brandveiligheid in huis. Fijn zeker in combinatie met alleenstaande moeders;
- Door de wbf kan ik veiliger wonen;
- De wbf zorgt dat huurders veilig kunnen verblijven en handige tips over rook- en CO2 melders;
- Persoonlijk contact met de wbf is prettig. De wbf reageert snel.

Als tip (opbouwende) kritiek werd het volgende ingevuld:

- Meer mensen moeten gebruik maken van de diensten van de wbf (2x);
- De wbf moet doorgaan met het geven van vuurwerkvoorlichting;
- De wbf moet vaker scholen bezoeken;
- De wbf moet online voorbeelden geven van brand in huis.

4. Poll op social media

Om te onderzoeken in hoeverre de wijkbrandweerman inmiddels bekend is in de gemeente Lansingerland als ambassadeur van de brandweer in wijken en buurten, is door de gemeente een korte poll geplaatst op social media. De poll is verspreid over 3 dagen en gedeeld via Instagram en facebook, met een foto van de wbf in actie. De poll was 24 uur zichtbaar. Het aantal bereikte accounts was 754.

Uit de poll blijkt dat het merendeel van degene die reageerden op de poll er niet van op de hoogte is dat Lansingerland een wbf heeft. Daarnaast weet ook de meerderheid niet hoe zij de wbf kunnen bereiken of wat de wbf precies doet.

Hieronder de vragen die in de poll gesteld zijn en de reacties daarop:

Pollresultaten ⓘ

Ja (41 stemmen) 34%

Nee (79 stemmen) 66%

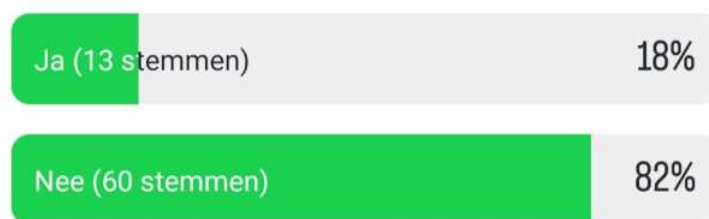
Pollresultaten ⓘ

Ja (23 stemmen) 14%

Nee (141 stemmen) 86%

Pollresultaten ⓘ

Direct na de 3^e poll is er een informatiebericht (story, 24 uur zichtbaar) gedeeld met wat de wbf doet en hoe je de wbf kunt bereiken.

Bijlage 1 - doelgroepen

Senioren en veiligheid

De wbf geeft op locatie voorlichting aan senioren aan de hand van filmpjes, meegebrachte voorwerpen en verhalen.

Een beginnende brand wordt door een ouder persoon vaak minder snel opgemerkt vanwege gehoor-, zicht- en reukverlies. Ook door afname in het coördinatievermogen, balans inschattingsvermogen en afgenomen snelheid van bewegen kan eerder ietsel ontstaan tijdens b.v. het vluchten bij brand. De staat van de woning

zorgt ook vaak voor risico's op brand. Het kan voorkomen dat een woning niet goed is onderhouden, bijvoorbeeld door de lichamelijke conditie van de inwoners. Verouderde elektrische bedrading en apparatuur, een ophoping van spullen, het plaatsen van spullen te dicht bij een vuurbron en snel ontvlammende kleding zijn eveneens grote risico's. Wat regelmatig voorkomt, zijn geparkeerde scootmobielen op de gang van een flat. Dit zorgt niet alleen voor een brandgevaarlijke situatie, maar blokkeert ook een veilige vluchtweg. De overlevingskansen bij brand nemen hierdoor af.

In het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (voorheen het bouwbesluit) zijn een aantal zaken gewijzigd. Er mogen vanaf 1 januari 2024 geen scootmobielen of fietsen meer in verkeersruimtes van gebouwen geplaatst worden.

Hoarding (verzameldrang) is een veelvoorkomend probleem bij senioren (maar niet uitsluitend bij senioren). Wanneer senioren naar een kleinere woning verhuizen gaan er veel spullen mee, maar is de ruimte beperkter. Door dicht op elkaar gepakte spullen ontstaat een grote vuurlast, waardoor een brand snel kan uitbreiden en er minder tijd is om de woning uit te vluchten. Hierdoor nemen de overlevingskansen af.

Verminderd zelfredzamen

Verminderde zelfredzaamheid kan invloed hebben op zowel het ontstaan van brand (inzicht in brandgevaaren of gebrek aan coördinatie) als op het adequaat kunnen reageren op een brand (bijvoorbeeld door beperkte mobiliteit of een beperkt reactievermogen).

Personen met een lichamelijke beperking zijn minder goed in staat om een beginnende brand waar te nemen, een beginnende brand te blussen en zijn minder goed in staat om zelfstandig te vluchten.

Burgers met een migratieachtergrond

Inwoners met een migratieachtergrond hebben een verhoogde kans op woningbranden vergeleken met westerse migranten. Bij deze doelgroep is vaak weinig kennis van brandpreventie en -veiligheid door een taalbarrière, ontbreken brandpreventiemaatregelen en treedt er bij de wijze waarop gekookt wordt vaker brand op.

Kinderen

Door kinderen spelenderwijs bewust te maken van de risico's van brand, zullen zij minder snel brandgevaarlijk verdrag vertonen. Door middel van filmpjes, voorwerpen en verhalen leren de kinderen de gevaren van brand. Die kennis nemen ze mee naar huis waardoor ouders ook weer geattendeerd worden. Door op de basisschool vanaf groep vier al voorlichting te geven en dit in groep zeven te herhalen kunnen de kinderen brandgevaarlijke situaties herkennen en weten zij wat ze moeten doen bij brand. Hiermee wordt het brandveiligheidsbewustzijn vergroot.

Bijlage 2 - regiogemeenten

Gemeenten met een wijkbrandweerfunctionaris (wbf)

1. Albrandswaard
2. Barendrecht
3. Capelle aan den IJssel
4. Lansingerland
5. Ridderkerk
6. Rotterdam, Prins Alexander
7. Rotterdam IJsselmonde
8. Schiedam
9. Vlaardingen

Albrandswaard

De pilot van een jaar loopt. Eind 2024 wordt er geëvalueerd. Het is de intentie om de inzet van de wijkbrandweerfunctionaris te continueren.

Barendrecht

Wbf is al een aantal jaren een toevoeging. Heel goed bereikbaar voor de gemeenschap. Zijn erg tevreden en de wbf is niet meer weg te denken uit Barendrecht.

Capelle aan den IJssel

Qua kosten-baten is de meerwaarde van de wbf niet aan te tonen. De komst van de wbf heeft zeker wel impact gehad. De gemeente Capelle aan den IJssel is tevreden over de werkzaamheden van de wbf. De gemeenteraad wil de wbf graag behouden, maar of de wbf blijft is afhankelijk van de kerntakendiscussie die binnen de raad gevoerd gaat worden (alle GRen hebben immers plustaken).

Ridderkerk

Zeer tevreden met de wbf. Er is hiervoor structureel geld beschikbaar gesteld. De gemeente Ridderkerk ziet als een groot voordeel de repressieve functie die de WBF heeft binnen het Ridderkerkse brandweerkorps.

Zaken die de wbf signaleert tijdens uitrukken pakt hij in zijn rol als wbf direct op. Bij hoarding (verzameldrang) wordt er meteen geschakeld met het Lokaal Zorg Netwerk om de juiste hulp in gang te zetten.

Rotterdam

In Rotterdam wordt de wbf vanuit het gebied “handgeld wijkmanager” gefinancierd. Als het gebied een andere prioriteit heeft en geen flexibel geld meer beschikbaar dan stopt de inzet van de wbf.

Schiedam

Schiedam ziet de wbf als toegevoegde waarde. Er is structureel geld beschikbaar gesteld voor de wbf.

Vlaardingen

Pilot wbf is verlengd voor onbepaalde tijd. Hele goede ervaringen. Wel lastig om te bepalen welk effect de komst van de wbf precies heeft. Raad ziet zeker de meerwaarde in.